

tot de conclusie dat het onverstandig zou zijn om de in de oorlog gegroeide *Waarheid*-beweging na de bevrijding los te laten. Die moest blijven bestaan, en daarbinnen zou de partij kunnen opereren, met andere eisen en maatstaven. Uit deze visie mag al wel blijken dat opheffing van de partij toen geen serieuze gedachte is geweest. Maar ook was er geen sprake van het loslaten van het klassestandpunt. De weg die we voor ons zagen, zou naar één socialistische partij leiden.¹

Uit deze gedachtengangen vloeide voort dat de illegale CPN binnen de illegaliteit zo nauw mogelijk met (in sommige opzichten) gelijkgezinde groeperingen moest samenwerken (binnen de Grote Adviescommissie der Illegaliteit dus met de overige leden van de linkersectie), dat zij in het algemeen zo weinig mogelijk aanstoot moest wekken² maar dat zij tegelijkertijd in haar eigen zelfstandige actie aansluiting moest zoeken bij wat, naar zij meende, in grote bevolkingsgroepen leefde. In dat kader trachtte zij in de hongerwinter de vrouwen in de arme stadswijken in beweging te krijgen: dezen werden opgeroepen om samen met hun kinderen 'hongeroptochten' te houden naar de gemeentehuizen waar aangedrongen zou worden op hogere rantsoenen. In Schiedam vonden twee van zulke door communisten georganiseerde hongeroptochten begin januari plaats, in Amsterdam waren er optochten in februari, in Zaandam werd in die tijd, toen *De Waarheid* tot een hongeroptocht had opgeroepen, door alle andere illegale bladen daartegen gewaarschuwd: de gemeentebesturen hadden immers niets te zeggen over de hoogte der rantsoenen.

¹ F. Reuter: *De Communistische Partij van Nederland in oorlogstijd*, p. 114-15. ² Aanvallen op het Huis van Oranje werden zorgvuldig vermeden, wèl maakte *De Waarheid* bezwaar tegen de benoeming van prins Bernhard tot 'Opperbevelhebber der Nederlandse binnenlandse strijdkrachten'. 'Voorzover wij weten, is', schreef het blad, 'omtrent (die) benoeming . . . geen enkel overleg met de verzetsbeweging in ons land gepleegd' (inderdaad was, zoals wij in deel 10 a vermeldden, de benoeming bekendgemaakt nog voordat enig antwoord was ontvangen op terzake naar bezet gebied gestuurde telegrammen) 'en voor een benoeming op zulk een belangrijke post had dit toch wel mogen geschieden. Waarom, zo vraagt men zich af, werd er niet naar gestreefd, aan het hoofd der Binnenlandse Strijdkrachten een persoon te plaatsen die uit de verzetsbeweging zelve is voortgekomen of deze althans van nabij kent? . . . Getuigt het bovendien wel van tact tegenover ons volk, dat zoveel onder de Duitsers heeft geleden, aan het hoofd van het binnenlands verzet een persoon te plaatsen wiens eigen Duits verleden nog slechts betrekkelijk kort achter hem ligt en die zelfs onze eigen landstaal gebrekkig spreekt? Hebben geen dynastieke belangen de doorslag gegeven boven het streven naar een zo groot mogelijke nationale eenheid van het verzet?' (*De Waarheid*, 20 sept. 1944, p. 6)